

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

درآمدی بر حقوق قراردادها

نویسندها:

کریس موناگان

نیکولا موناگان

مترجمین:

دکتر سید مصطفی سعادت مصطفوی

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (۷)

محمد طه خراطها

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: درآمدی بر حقوق قراردادها

نویسنده‌گان: کریس موناگان و نیکولا موناگان

مترجمین: دکتر سید مصطفی سعادت مصطفوی و محمدطه خراطها

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

ویراستار ادبی: مهسا قنبری علایی

صفحه آرا و طراح جلد (بونيفرم): محمد روشنى

نمایه‌ساز و ناظر نسخه پردازی و چاپ: رضا دibia

چاپ و صحافی: چاپ سپیدان

چاپ اول: ۱۳۹۶

قیمت: ۱۰۵/۰۰۰ ریال

شماره‌گان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۸۱-۹

تهران: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام

صندوق پستی ۱۰۹ - ۱۴۶۵۵ - ۰۱۴۶۵۰۱۴۲ تلفکس: ۸۸۳۷۰۰۱۴۲

E-mail: press@isu.ac.ir • www.ketabesadiq.ir

سرشناسه: موناگان، کریس

عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر حقوق قراردادها / نویسنده‌گان: کریس موناگان و نیکولا موناگان؛

مترجمین: سید مصطفی سعادت مصطفوی و محمدطه خراطها.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۲۱۰ - ۶۰۰ - ۲۱۴ - ۵۸۱ - ۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۸۱-۹

شناسه افزوده: موناگان، نیکولا، نویسنده همکار

شناسه افزوده: سعادت مصطفوی، سید مصطفی، ۱۳۶۱ - مترجم

شناسه افزوده: خراطها، محمدطه، ۱۳۷۰ - همکار مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق(ع)

شماره کابینتاسی مل: ۷۷۴۴۹۸۸

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ،

فتوکی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفات ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

سخن ناشر.....	۱۳
مقدمه مترجمان	۱۵
فصل نخست: کلیات.....	۱۹
مقدمه	۱۹
۱. منابع مهم حقوق قراردادها	۲۱
۱-۱. رویه قضایی	۲۱
۲-۱. قوانین موضوعه	۲۱
۲. پاسخ‌گویی به مسائل مربوط به حقوق قراردادها	۲۲
۳. منابع اساسی	۲۳
فصل دوم: عناصر شکل‌گیری قرارداد (۱)	۲۵
مقدمه	۲۵
۱. ایجاب	۲۶
۱-۱. ایجاب یکطرفه	۲۷
۲-۱. تمایز ایجاب از دعوت به معامله	۲۷
۲-۲-۱. آگهی‌ها	۲۸
۲-۲-۲. نمایش کالاها در ویترین فروشگاه	۳۲
۳-۱. ایجاب باید غیرمهم، روش و دقیق باشد	۳۴
۴-۱. ایجاب باید به ایجاب شونده ابلاغ شود	۳۵
۵-۱. رجوع از ایجاب	۳۶
۵-۲. قبول	۳۷

۱-۲. قاعده تطابق قبول با ایجاب.....	۳۷
۲-۲. رد ایجاب یا تقاضای اطلاعات بیشتر.....	۳۸
۲-۲. تقابل اسناد.....	۳۸
۴-۲. لزوم آگاهی از ایجاب	۳۹
۴-۲. لزوم ابلاغ قبول به ایجاب کننده.....	۳۹
۶-۲. سکوت منجر به قبول نیست.....	۴۰
۷-۲. استثنایتی بر قاعده وصول	۴۰
۷-۲. قاعده ارسال.....	۴۰
۲-۷-۲. ایجاب‌های یکطرفه	۴۴
جمع‌بندی	۴۵
مطالعه بیشتر.....	۴۵
وبسایت‌های مرتبط	۴۵
فصل سوم: عناصر شکل‌گیری قرارداد (۲)	۴۷
مقدمه	۴۷
۱. تعریف عوض معاملی	۴۸
۲. اصول حاکم بر عوض معاملی	۵۰
۱-۲. کفايت عوض معاملی	۵۰
۲-۲. تناسب عوض معاملی	۵۱
۳-۲. انتقال عوض از متعهدله به متعهد	۵۲
۴-۲. قاعده عدم شناسایی عوض سابق.....	۵۳
۵-۲. وظایف و تکالیف موجود.....	۵۵
۶-۲. تعهد بر پرداخت بیشتر	۵۷
۷-۲. تعهد بر قبول کمتر	۶۱
۸-۲. قاعده عدم اعتبار رفتار معارض	۶۳
۳. قصد بر ایجاد روابط حقوقی	۶۶
۴. اهلیت قراردادی	۶۷
جمع‌بندی	۶۸
مطالعه بیشتر.....	۶۸
وبسایت‌های مرتبط	۶۸

فصل چهارم: شروط قرارداد و شروط معافیت	۶۹
مقدمه	۶۹
۱. تمایز شروط از توصیفات	۷۱
۱-۱. میزان اهمیت عبارات	۷۲
۱-۲. میزان تخصص و علم	۷۳
۱-۳. تأییدیه	۷۴
۲. شروط صریح	۷۴
۳. شروط ضمنی	۷۵
۳-۱. شروط ضمنی قانونی	۷۶
۳-۱-۱. قراردادهای فروش کالا	۷۷
۳-۱-۲. قراردادهای خدماتی یا تأمین کالا	۷۹
۳-۲. شروط ضمنی قضایی	۷۹
۳-۳. شروط ضمنی عرفی	۸۰
۴. طبقه‌بندی شروط	۸۱
۴-۱. شروط اساسی	۸۱
۴-۲. شروط غیراساسی	۸۲
۴-۳. شروط بینابین	۸۲
۵. شروط استثنائی	۸۳
۶. ثبت و درج شروط در قرارداد	۸۵
۶-۱. ثبت شروط با امضاء قرارداد	۸۵
۶-۲. ثبت شرط با وجود سابقه قبلی در موضوع قرارداد فعلی	۸۷
۶-۳. ثبت شرط با اعلامیه	۸۷
۶-۴. شرط باید در سیاق قراردادی باشد	۸۷
۶-۵. شرط باید پیش از یا در حین انعقاد قرارداد به آگاهی طرف دیگر برسد	۸۸
۶-۶. شرط باید از طرق متعارف و معقول به آگاهی طرف دیگر برسد	۸۹
۶-۷. شروط سخت و غیرمتعارف	۸۹
۷. تفسیر شروط	۹۱
۷-۱. تقصیر	۹۱

۹۲.....	۲-۷
۹۲.....	۸. اعتبار شروط .....
۹۲.....	۱-۸. قانون شروط ناعادلانه قرارداد ۱۹۷۷ .....
۹۳.....	۱-۱-۸. مصرف کننده کیست ? .....
۹۳.....	۱-۲-۸. خارج کردن شروط ضمنی .....
۹۴.....	۱-۳-۸. تقصیر .....
۹۵.....	۱-۴. متعارف بودن .....
۹۷.....	۲-۸. مقررات شروط ناعادلانه در قرارداد با مصرف کننده ۱۹۹۹ .....
۹۷.....	جمع‌بندی .....
۹۸.....	مطالعه بیشتر .....
۹۸.....	وب‌سایت‌های مرتبط .....
۹۹	فصل پنجم: تدلیس .....
۹۹.....	۱. تعریف تدلیس .....
۱۰۰.....	۲. آثار تدلیس .....
۱۰۰.....	۱-۲. تدلیس موجب ابطال قرارداد می‌شود .....
۱۰۰.....	۱-۱-۲. ضمانت اجرا .....
۱۰۱.....	۱-۲-۲. ماهیت عبارات .....
۱۰۱.....	۱-۲-۲. سکوت .....
۱۰۲.....	۱-۲-۲-۲. فعل .....
۱۰۲.....	۱-۲-۲-۲. ادعای واهی (بلف) .....
۱۰۳.....	۱-۲-۲-۴. نظر .....
۱۰۵.....	۱-۲-۲-۵. اظهار قانون .....
۱۰۵.....	۱-۲-۲-۶. اظهار قصد آینده .....
۱۰۶.....	۱-۲-۲-۷. تغییر اوضاع و احوال .....
۱۰۷.....	۱-۲-۲-۸. حقیقت ناقص .....
۱۰۸.....	۳. ترغیب .....
۱۱۰.....	۳-۱. بار اثبات .....
۱۱۱.....	۳-۲. عنصر مادی .....
۱۱۱.....	۳-۳. فرصت کنترل و سنجش .....

۱۱۳.....	۴. اقسام تدلیس .....
۱۱۳.....	۴-۱. تدلیس متقلبانه .....
۱۱۴.....	۴-۱-۱. اثبات عمل متقلبانه .....
۱۱۵.....	۴-۲. میزان خسارات .....
۱۱۶.....	۴-۳-۱. فسخ .....
۱۱۸.....	۴-۴. تدلیس از روی تعصیر .....
۱۱۸.....	۴-۲-۱. تدلیس مستند به ماده (۱) قانون تدلیس ۱۹۶۷ .....
۱۲۱.....	۴-۲-۲. تدلیس از روی تعصیر در حقوق کامن لا .....
۱۲۳.....	۴-۳. تدلیس ناآگاهانه .....
۱۲۴.....	۵. عدم برقراری مسئولیت نسبت به تدلیس .....
۱۲۴.....	جمع‌بندی .....
۱۲۵.....	مطالعه بیشتر .....
۱۲۵.....	وب‌سایت‌های مرتبط .....
۱۲۷.....	فصل ششم: اشتباه .....
۱۲۷.....	مقدمه .....
۱۲۸.....	۱. اشتباه ابلاغی .....
۱۲۸.....	۱-۱. اشتباه متقابل .....
۱۲۹.....	۱-۱-۱. اشتباه در موضوعات عمده و اساسی .....
۱۲۹.....	۱-۱-۲. اشتباه در موضوعات ثانویه و غیراساسی .....
۱۳۱.....	۱-۲. اشتباه یکطرفه .....
۱۳۱.....	۱-۲-۱. اشتباه یکطرفه نسبت به شروط قرارداد (همانند: قیمت) .....
۱۳۲.....	۱-۲-۲. اشتباه یکطرفه نسبت به شخصیت طرف قرارداد .....
۱۳۳.....	۱-۲-۳. مذاکرات حضوری (چهره به چهره) .....
۱۳۵.....	۱-۴. مذاکرات از راه دور .....
۱۳۷.....	۲. اشتباه مشترک .....
۱۳۸.....	۳. اشتباه اساسی .....
۱۳۹.....	۳-۱. اشتباه نسبت به اوصاف اساسی .....
۱۴۰.....	مثال نخست .....
۱۴۰.....	مثال دوم .....

۲-۳. فسخ بر اساس قاعده انصاف در اشتباه مشترک.....	۱۴۳
جمع‌بندی	۱۴۴
مطالعه بیشتر.....	۱۴۵
وب‌سایت‌های مرتبط	۱۴۵
فصل هفتم: اجبار، نفوذ ناروا و جهت نامشروعیت	۱۴۷
مقدمه	۱۴۷
۱. اجبار	۱۴۸
۱-۱. اجبار فیزیکی	۱۴۸
۱-۲. اجبار اقتصادی	۱۴۹
۱-۳. ارتباط با عوض معاملی	۱۵۲
۲. اعمال نفوذ ناروا	۱۵۳
۳-۱. اعمال نفوذ ناروای واقعی	۱۵۴
۳-۲. اعمال نفوذ ناروای فرضی	۱۵۴
۳-۳. فرض اعمال نفوذ خودکار	۱۵۵
۴-۱. وجود رابطه خاص از اعتماد و اطمینان	۱۵۵
۴-۲. نیازمندی به توضیح بیشتر	۱۵۵
۳. نامشروعیت	۱۵۷
جمع‌بندی	۱۵۷
مطالعه بیشتر	۱۵۷
وب‌سایت‌های مرتبط	۱۵۸
فصل هشتم: نسبیت قراردادها	۱۵۹
مقدمه	۱۵۹
۱. قاعده کلی	۱۶۰
۲. استثنایات حقوق کامن لا	۱۶۲
۱-۲. مسئولیت مدنی (شبه جرم)	۱۶۳
۲-۲. قرارداد تضمین جبران خسارت	۱۶۳
۳-۲. اعتماد شخص ثالث بر شرط استثناء شده	۱۶۴
۴-۲. تراست	۱۶۵
۵-۲. اصیل افشا نشده	۱۶۶

۶-۲	حواله و استناد قابل انتقال	۱۶۶
۳	استثنایات حقوق موضوعه	۱۶۷
۱-۳	قانون قراردادها (حقوق اشخاص ثالث) ۱۹۹۹	۱۶۷
۳-۳	قانون مؤجر و مستأجر ۱۹۹۵	۱۶۹
۳	قانون حمل و نقل دریایی کالا ۱۹۹۲	۱۶۹
	جمع‌بندی	۱۶۹
	مطالعه بیشتر	۱۶۹
	وبسایت‌های مرتبط	۱۷۰
۱۷۱	فصل نهم: انحلال قرارداد	۱۷۱
۱	منظور از پایان قرارداد چیست؟	۱۷۱
۲	انحلال با توافق (اقاله)	۱۷۲
۳	انحلال با انجام تعهدات	۱۷۲
۳	۱-۳. قاعده یکپارچگی تعهدات	۱۷۲
۳	۲-۳. استثنایات بر قاعده یکپارچگی تعهدات	۱۷۳
۳-۲-۳	۱. اجرای عمدۀ قرارداد	۱۷۳
۳-۲-۳	۲. قراردادهای تفکیک‌پذیر	۱۷۵
۳-۲-۳	۳. قبول اجرای ناقص	۱۷۶
۴-۲-۳	۴. پیشگیری غیرقانونی	۱۷۷
۴	۴. انحلال ناشی از نقض قرارداد	۱۷۸
۴	۱-۴. نقضمنتظره	۱۷۸
۵	۵. انحلال ناشی از غیرممکن شدن قرارداد	۱۸۰
۵	۱-۵. غیرممکن شدن اجرای تعهدات	۱۸۲
۵	۲-۵. غیرمقدور شدن هدف	۱۸۳
۵	۳-۵. عدم مشروعيت	۱۸۶
۵	۴-۵. دگرگونی اساسی	۱۸۶
۵	۵-۵. قراردادهای خدمات شخصی	۱۸۷
۵	۶-۵. قراردادهای اجاره	۱۸۸
۵	۷-۵. قابلیت پیش‌بینی	۱۸۹
۵	۸-۵. انتساب غیرمقدور شدن قرارداد به یکی از طرفین	۱۸۹

۱۹۰.....	۹-۵
۱۹۲.....	جمع‌بندی
۱۹۳.....	مطالعه بیشتر
۱۹۳.....	وب‌سایت‌های مرتبط
۱۹۰.....	فصل دهم: ضمانت اجرا
۱۹۰.....	۱. خسارات
۱۹۷.....	۲. محدودیت‌های واردۀ بر جبران منافع احتمالی
۱۹۷.....	۱-۱. غیرقابل سنجش بودن
۱۹۸.....	۲-۲. هزینه جبران خسارات غیرمتاسب
۱۹۹.....	۳-۲. بعید بودن خسارت
۲۰۱.....	۴-۲. کاهش زیان‌های خواهان
۲۰۱.....	۳. ضمانت اجراء‌های منصفانه
۲۰۲.....	۱-۳. اجرای عین قرارداد
۲۰۲.....	۲-۳. صدور قرار منع
۲۰۲.....	۴. ضمانت اجراء‌های استردادی
۲۰۳.....	۱-۴. اجرت المثل
۲۰۳.....	۲-۴. محاسبه سودهای نقض قرارداد
۲۰۴.....	۵. وجه التزام
۲۰۵.....	جمع‌بندی
۲۰۶.....	مطالعه بیشتر
۲۰۶.....	وب‌سایت‌های مرتبط
۲۰۷.....	نمایه

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
وَلَقَدْ أَتَيْنَا دَاوُودَ وَسَلِيمَانَ عِلْمًا وَقَالَا أَنْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَخَلَقَنَا عَلَيْ كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

(قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق (ع) که از سوی ریاست فقید دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی ای متعهد، باتقوا و کارآمد در عرصه عمل و نظر است تا این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کار ویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزریکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متاثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آن‌ها است. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی – پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (ع) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان‌گذاران و دانش آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکا به تأییدات الهی و تلاش همه جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهاده‌اند - درک کاستی‌ها و اصلاح آن‌ها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق (ع) را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت (ان شاء الله).

ولله الحمد
معاونت پژوهشی دانشگاه

مقدمه مترجمان

حوزه حقوق قراردادها به سبب برخورداری از ماهیتی پویا و پرکاربرد در دنیای امروز، بسیار مورد توجه دانشجویان رشته حقوق قرار گرفته و همواره دارای جذابیت‌های نظری و عملی بوده است. غنای قانون مدنی ایران در زمینه قراردادها که برگرفته از فقه امامیه است زبانزد طیف وسیعی از اساتید و حقوق‌دانان می‌باشد و آنان متفق القول، علی‌رغم وجود پاره‌ای از مشکلات نظری، قسمت دوم از کتاب دوم قانون مدنی را مورد تحسین قرار داده‌اند. وجود برخی ابهامات و تعارضات در این قسمت نیز در طول سالیان متتمادی موضوع تحقیقات، پژوهش‌ها و بررسی‌های حقوقی را شکل داده است که در این میان بسیاری از دانشجویان گرایش به سنجش مقولات مذکور در حوزه‌ی حقوق قراردادها با سایر نظام‌های حقوقی دارند. در میان رژیم‌های حقوقی نیز، از آنجایی که رژیم حقوقی ایران با نظام حقوقی رومی - ژرمنی قرابت بیشتری دارد، بخش اعظمی از تحقیقات صورت گرفته متمرکز بر کشورهای تابع این نظام بنا شده‌اند و قلیلی از پژوهش‌ها و آموزش‌ها نظر به نظام حقوقی کامن‌لا دارد.

کتاب پیش‌رو با عنوان «درآمدی بر حقوق قراردادها» (Beginning Contract) یکی از متون مؤجز و مختصر نگاشته شده در حوزه حقوق قراردادها در نظام کامن‌لا می‌باشد. مطالب مندرج در این کتاب به لحاظ سرفصل و موضوعات، منطبق بر سرفصل دانشگاهی حقوق مدنی (۳) می‌باشد و همین مسئله می‌تواند به عنوان یکی از جذابیت‌های مراجعه به این کتاب به حساب آید چرا که در حجمی مختصر اطلاعاتی کاربردی و عمیق را به دانشجو منتقل می‌سازد.

نحوه پردازش به هر موضوع بدین صورت است که در بدو امر به

صورت تئوری به شرح، توضیح و تبیین موضوع پرداخته می‌شود. پس از توضیحات، با توجه به موضوع، پرونده‌های مهم و اثرگذار که منتج به موضوع مربوطه شده است، با جزئیات رأی ذکر می‌شوند. تعداد پرونده‌های مطرح شده (Cases) در این کتاب بالغ بر ۱۸۰ مورد است که مبانی و اختلافات اساسی قضات و حقوق دانان نظام حقوقی انگلستان را نشان می‌دهد که منبع خوبی برای تحقیقات و پژوهش‌های دانشجویان ایرانی به حساب می‌آید. کتاب حاوی جداول و نمودارهای خلاصه شده از مطالب است که فهم و درک موضوعات و مسائل را تسهیل می‌نماید. پس از ذکر خلاصه نظرات و آراء منتج به نظریات، خوانندگان (دانشجویان) مورد پرسش قرار می‌گیرند تا اطلاعات به دست آمده آنان مورد آزمون نیز قرار بگیرد. در انتهای هر بخش، منابع قابل ارجاع اعم از منابع مجازی و مکتوب جهت مطالعات گسترده‌تر قرار گرفته‌اند که جذابیت بالای ادبیات نویسنده، خوانندگان (دانشجویان) را بر آن برمی‌دارد که حتماً به آن منابع معرفی شده مراجعه داشته باشند. کتاب از نظر سطح آموزشی برای دانشجویان مقطع کارشناسی بسیار مفید و مناسب به حساب می‌آید.

از آنجا که در داخل کشور، اطلاع از مبانی و موضوعات حقوق قراردادهای نظام کامن لا - به ویژه در رأس این نظام حقوق قراردادهای انگلستان - محدود به نقل قول‌های حقوق دانان و نگارندگان آثار داخلی است، در دسترس بودن این کتاب به عنوان منبعی جهت تقویت آموزه‌های دانشجویان مقطع کارشناسی از حقوق قراردادهای انگلستان ضروری به حساب می‌آید.

این کتاب در سال ۲۰۱۳ به وسیله انتشارات معتبر روتلچ (Routledge) منتشر شده است که این امر حاکی از اعتبار نویسنده و وثوق مطلب مندرج در متن کتاب می‌باشد. کتاب از آخرین آثار استاد بر جسته دانشگاه گرینویچ انگلستان، آقای کریستوفر موناگان (Christopher Monaghan) در حوزه حقوق قراردادها می‌باشد که در ادامه مشخصات نویسنده به اطلاع رسانده خواهد شد.

کریستوفر موناگان به عنوان دانشیار حقوق تجارت در سال ۲۰۱۴ به

دپارتمان حقوق دانشگاه گرینویچ می‌بیوندد. او که دارای سابقه‌ای در خشان در حوزه تدریس حقوق تجارت و قراردادها است، در سال ۲۰۱۲ به عنوان نامزد برترین استاد حقوق تجارت و قراردادها به آکادمی عالی علوم انگلستان معرفی می‌شود. در طی سال‌های متمادی تدریس، حوزه مطالعاتی نویسنده به حقوق تجارت و قراردادها محدود نبوده و در سایر گرایش‌های حقوقی نیز دست به پژوهش و مذاقه زده است که حاصل آن‌ها در مجلدات و تأییفات جداگانه‌ای در زمینه‌های حقوق عمومی، اداری و کار در انگلستان به انتشار درآمده است. در کنار عضویت در هیئت علمی دپارتمان حقوق دانشگاه گرینویچ، ایشان عضویت در نهادهای زیر را نیز در کارنامه خود دارد:

۱. جامعه پژوهشی و آموزشی Hansard انگلستان.
۲. جامعه دانش آموختگان حقوق انگلستان.
۳. انجمن مطالعات حقوقی - اجتماعی انگلستان.
۴. انجمن اساتید حقوق انگلستان.
۵. انجمن بین‌المللی فلسفه حقوق و علوم اجتماعی انگلستان.

سایر کتاب‌های منتشر شده از نویسنده از قرار زیر است:

1. Monaghan, C. *Beginning Business Law* (Routledge: 2015).
2. Monaghan, C. *Constitutional and Administrative Law* (Pearson: 2015).
3. Monaghan, C. & Monaghan, N. *Beginning Contract Law* (Routledge: 2013).
4. Monaghan, C. & Geach, N. (eds.) *Dissenting Judgments in the Law: with a foreword by Lord Nicholls of Birkenhead* (Wildey, Simmonds and Hill: 2012).

دکتر سید مصطفی سعادت مصطفوی
محمد طه خراطها

بهار ۱۳۹۶

فصل نخست

کلیات

مقدمه

حقوق قراردادها موضوعی است که ارتباط وثیقی با اصل آزادی قراردادها (Freedom of Contract) دارد. این اصل مقرر می‌دارد که طرفین قرارداد نسبت به یکدیگر و همچنین نسبت به هر آنچه از قرارداد می‌خواهند، آزاد باشند. قانون و دادگاه‌ها به دنبال دخالت در این آزادی نیستند مگر آنکه دخالت ضروری و اساسی باشد.

در این کتاب ما به چگونگی شکل‌گیری قرارداد و عناصر موجود آن که عبارت‌اند از: ایجاب، قبول، عوض معاملی، اهلیت و قصد ایجاد روابط حقوقی نگاه خواهیم داشت. سپس به محتوای قرارداد و شروط صریح و ضمنی آن می‌پردازیم و بیان خواهد شد که شروطی مثل شروط استثنایی و محدود کننده در قرارداد باید ثبت شوند و همچنین اعتبار شرط معافیت در قرارداد می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. همچنین طبقه‌بندی شروط را که شامل، شروط اساسی، شروط غیراساسی و شروط غیرمعین می‌شوند و نتیجه آن را بر نقض قرارداد و اثر عوامل بطلان، شامل تدلیس، اشتباه، اجبار و اعمال نفوذ ناروا را بررسی خواهیم کرد. عوض معاملاتی ممکن است به

شخصی داده شود که طرف قرارداد نیست و او می‌تواند طبق قرارداد اقامه دعوی نموده یا مورد دعوی واقع شود که در فصل «نسبت قراردادها» مطالعه خواهد شد. در نهایت، به راههای گوناگونی که از طریق آن‌ها می‌توان قراردادی را تمام کرد (اقاله، اجرای قرارداد، نقض قرارداد و غیرممکن شدن انجام قرارداد) و همچنین به ضمانت اجراهای نقض قراردادی خواهیم پرداخت.

این کتاب درک مناسبی از حوزه‌های اصلی حقوق قراردادها، رویه‌ها و اصول کلیدی به شما خواهد داد. هدف این کتاب این است که اصول اساسی را به شما معرفی نموده و برای شما شالوده و پایه‌ای استوار از حقوق قراردادها فراهم آورده که شما را قادر سازد با مطالعه آن، کتاب‌ها و مقالات دانشگاهی متعددی را به رشته تحریر درآورید.

